

**Diana Victoria Gidu''''''''''**

**Virgil Ene-Voiculescu**



**Diana Victoria Gidu**

**Virgil Ene-Voiculescu**

# **DIDACTICA EDUCAȚIEI FIZICE**

Ediția a II-a  
revizuită și adăugită



**Editura Universitaria  
Craiova, 2017**

**Referenți științifici:**

Prof. univ. dr. Carmen Ene-Voiculescu, Universitatea „Ovidius” din Constanța, FEFS

Conf. univ. dr. Aurora Ungureanu-Dobre, Universitatea din Craiova, FEFS

Copyright © 2017 Editura Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Gidu, Diana Victoria

Didactica educației fizice / Diana Victoria Gidu, Virgil Ene-Voiculescu. -  
Craiova : Universitaria, 2017

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-1350-8

I. Ene-Voiculescu, Virgil

37

## PREFAȚĂ

În România, educația a devenit un instrument important în realizarea finalităților vizate de societate, instrument în care sunt angrenați și au acces toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate, sex sau religie. Pentru prima dată fenomenul educațional a căpătat un caracter prospectiv, propunându-și să formeze în mod conștient tânăra generație, pentru viitoarea societate. Astfel, educația fizică capătă noi dimensiuni și noi valențe în formarea personalității umane, simțindu-se tot mai mult nevoia unei revizuirii a obiectivelor instrucționale specifice educației fizice, precum și nevoia stabilirii unor priorități în interiorul lor sau chiar a reînnoirii strategiilor de instruire care vizează realizarea finalităților reclamate de comanda socială.

Cursul „Didactica educației fizice” se adresează studenților din cadrul facultăților de educație fizică, care și-au exprimat opțiunea pentru cariera didactică. Lucrarea este utilă, în egală măsură și în ceea ce privește pregătirea absolvenților noștri pentru susținerea examenelor sau concursurilor de titularizare pe post, a celor pentru definitivarea în învățământ sau pentru obținerea gradelor didactice. De asemenea, reprezintă o sursă de informare și documentare necesară pentru elaborarea și susținerea unor lucrări metodico-științifice, cu caracter didactic. În lucrarea de față, didactica specialității este abordată și prezentată ca o sinteză a didacticii generale.

Deoarece dubla pregătire - teoretică și practico-aplicativă - este indispensabilă oricărui specialist, fie el profesor, medic, inginer, jurnalist etc., cursul este structurat potrivit programei pentru „Didactica specialității”, ale cărei obiective, conținuturi și modalități de evaluare au o deosebită importanță în formarea inițială a specialistului pentru cariera didactică. Lucrarea este redactată într-o modalitate ce asigură o cale euristică în învățare, astfel încât beneficiarii să poată afla cu relativă ușurință semnificația termenilor și conceptelor specifice, de o mare diversitate, folosite cu prioritate în studiul Didacticii specialității. Pe de altă parte, nimeni nu poate exclude libertatea fiecărui „didactician” de a completa zestrea proiectelor unităților de învățare cu variante noi, îndeosebi la teme care pot formula întrebări ale căror răspunsuri nu sunt în măsură să le ofere decât aceia ce se află permanent în fața celor ce așteaptă noi informații. Aceasta deoarece predarea disciplinei „Educație fizică și sport” diferă în conținut și stil față de predarea altor discipline, pentru că, în cazul de față, nu există șabloane sau rețete care să fie obligatorii. În schimb, este nevoie de talent și de dorința de a descoperi chemarea, vocația pentru meseria de

profesor. Viitorul profesor trebuie să descopere secretele modului de a educa generațiile de elevi care, prin intermediul cunoștințelor de specialitate învățate, să fie capabili, la rândul lor, să dobândească o viziune cu totul nouă despre educația fizică. Deoarece activitatea de predare în școală implică decizii dificile și fundamentate pedagogic, utilizarea unor judecăți minuțioase și respectarea naturii complexe a misiunii educației, precum și o serie de cunoștințe și deprinderi pe care trebuie să le folosească în practica educațională curentă, cadrele didactice trebuie să conștientizeze și dimensiunea etică a profesiei lor. De aceea, cadrele didactice trebuie să stăpânească un repertoriu variat de metode și strategii educaționale și, totodată, să reflecteze critic asupra activității lor. Responsabilitățile lor profesionale nu se vor concentra doar asupra educării elevilor, ci și asupra participării la diverse activități, care să implice parteneriatul cu părinții și comunitatea ([www.ueb.ro/dppd/didăspecialitatiiăoctă2010ăefs.pdf](http://www.ueb.ro/dppd/didăspecialitatiiăoctă2010ăefs.pdf))<sup>1</sup>.

Și din aceste perspective, ne propunem să realizăm un instrument util de lucru, un suport pentru viitorii profesori în însușirea corectă și creativă a cunoștințelor didactice, în stimularea creativității profesionale și în adaptarea cu succes la lucrul cu clasa de elevi.

---

<sup>1</sup> [www.ueb.ro/dppd/didăspecialitatiiăoctă2010ăefs.pdf](http://www.ueb.ro/dppd/didăspecialitatiiăoctă2010ăefs.pdf), vizualizat în 05.01.2013.

## INTRODUCERE

### **Didactica – generalități**

Procesul de învățământ reprezintă obiectul cercetării pedagogice. În cadrul acesteia, partea care studiază problemele pe care le ridică proiectarea, organizarea și metodologia procesului de învățământ se numește didactică. Conceptul de „didactică” a apărut în terminologia pedagogică în secolul al XVII-lea datorită cunoscutului pedagog ceh J.A. Comenius, autorul celebrei lucrări „Didactica magna” (1640), care considera că didactica trebuia să fie „arta universală de a învăța pe toți de toate”.

Etimologic, termenul de „didactică” este sinonim cu cel de „pedagogie” (didaskhein, în greaca veche înseamnă a învăța). Diferența dintre pedagogie și didactică constă în faptul că prima se referă la principiile generale ale educației, iar a doua la metode concrete de lucru și organizare a învățării la o disciplină anume (ro.scribd.com/doc/27071124/Didactica-Specialitatii)<sup>2</sup>.

Didactica este considerată parte componentă a pedagogiei generale, alături de bazele social-filosofice ale educației și de teoria educației. În ultimele decenii, prin extinderea cercetării, didactica își justifică statutul de știință distinctă în ansamblul științelor educației. „*Didactica reprezintă o disciplină științifică, ce studiază procesul de învățământ ca principală modalitate de cunoaștere și formare, de instruire și educare; sistemul de învățământ ca ansamblu al instituțiilor de instrucție și educație; legitățile/principiile activității didactice; conținutul învățământului; tehnologia didactică; formele de organizare și desfășurare a activității didactice; formele de educație în afara instruirii școlare; raporturile profesor-elev, stilul profesorului etc.*” (M. Ionescu, I. Radu, 2001<sup>3</sup>). Așadar, obiectul de studiu al didacticii este procesul de învățământ: conținutul procesului de învățământ; sistemul de învățământ; tehnologia instruirii; principiile didactice; metodele de învățământ; formele de organizare a procesului de învățământ; formele și metodele de evaluare a rezultatelor procesului de învățământ.

Didactica se definește prin următoarele aspecte:

- Caracterul explicativ - prin care se definesc componentele procesului de învățământ, specificul lor, natura relațiilor dintre ele.
- Caracterul reflexiv - prin care se formulează judecăți de valoare asupra principalelor componente ale procesului.

---

<sup>2</sup> ro.scribd.com/doc/27071124/Didactica-Specialitatii, vizualizat în 02.01.2013.

<sup>3</sup> Ionescu, M., Radu, I., Didactica modernă, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2001, p. 20.

- Caracterul normativ - rezultat din elaborarea unor norme referitoare la: organizarea și desfășurarea procesului de învățământ, cerințele ce trebuie respectate pentru realizarea obiectivelor stabilite, modalitățile concrete de acțiune și interacțiune în cadrul acestui proces ([ro.scribd.com/doc/46826220/DIDACTICA-NOU-1](http://ro.scribd.com/doc/46826220/DIDACTICA-NOU-1))<sup>4</sup>.

Specialiștii domeniului sunt de acord că didactica este constituită din două părți:

- **Didactica generală** – care cuprinde norme și principii cu caracter general, valabile pentru toate disciplinele de învățământ, pentru procesul de învățământ în ansamblul său.
- **Didacticile speciale** (metodicile/ didacticile specialităților) – care abordează legitățile procesului de învățământ adaptate la ceea ce are specific fiecare obiect de studiu atât sub aspectul finalităților, cât și al conținuturilor, al metodologiei și al evaluării activității didactice (I. Ședrean, L. Goran, 2008)<sup>5</sup>.

Aprofundarea conceptelor de bază ale didacticii generale asigură premisa elaborării metodicilor de specialitate (didactici speciale), necesare la toate disciplinele, în cazul nostru Educația Fizică. Didactica generală orientează metodicile, aceasta fiind o didactică aplicată, care asigură perfecționarea continuă a problemelor specifice, legate de predarea și asigurarea unor cunoștințe la un anumit obiect de învățământ. Didactica generală reprezintă baza teoretică generală a metodicii ([ro.scribd.com/doc/46826220/DIDACTICA-NOU-1](http://ro.scribd.com/doc/46826220/DIDACTICA-NOU-1))<sup>6</sup>.

Între didactica generală și didacticile speciale există un raport de interdependență, de reciprocitate. Didactica generală orientează didacticile speciale în rezolvarea unor obiective concrete, specifice fiecărui obiect de studiu. La rândul lor, didacticile speciale furnizează didacticii generale date și situații concrete, care țin de specificitatea fiecărei discipline, prelucrate și incluse în conținutul didacticii generale.

Rațiunea de a fi a didacticii generale este tocmai punerea la dispoziția acestor discipline a unor orientări metodologice, care, adaptate la specificul fiecărui domeniu al realității (obiecte de învățământ), să-i ofere profesorului instrumentele cu ajutorul cărora să-i învețe „pe toți, de toate” (I. Ședrean, L. Goran, 2008)<sup>7</sup>.

---

<sup>4</sup> [ro.scribd.com/doc/46826220/DIDACTICA-NOU-1](http://ro.scribd.com/doc/46826220/DIDACTICA-NOU-1), vizualizat pe 02.01.2013.

<sup>5</sup> Ședrean, I., Goran, L., Didactica specialității – cu ilustrări din toate ariile curriculare, Ed. Fundației România de Mâine, București, 2008, pp. 19-21.

<sup>6</sup> Operă citată.

<sup>7</sup> Operă citată.



În vederea unei diferențieri clare, trebuie să reținem că didactica generală se adresează conduitei generale a clasei de elevi și vizează perfecționarea întregului proces de predare-învățare, iar didacticile speciale vizează, cu precădere, predarea-învățarea unei anumite discipline. Relația dintre didactica generală și didacticile speciale este una biunivocă, de interconținere și, în același timp, concentrică.

Didactica specialității este, în același timp, o disciplină preponderent pedagogică, deoarece utilizează achizițiile teoretice și experimentale ale psihologiei și pedagogiei și o disciplină relativ autonomă, deoarece realizează legătura cunoștințelor psihopedagogice cu disciplina științifică la care se referă (ro.scribd.com/doc/27071124/Didactica-Specialitatii).

Didactica oricărei specialități își dobândește propriul statut, prin întrunirea următoarelor elemente constitutive:

- obiect de studiu: procesul de învățământ la disciplina de specialitate (limba română, istorie, geografie, educație fizică etc);
- aparat teoretic: noțiuni, concepte fundamentale, principii, demersuri, caracteristici;
- ansamblu de metode și procedee, mijloace și tehnici de lucru specifice obiectului de studiu.

Didactica specialității, fiind o disciplină de sinteză, are drept obiect de studiu procesul de învățământ la disciplina de specialitate. Ea operează analize interdisciplinare și intradisciplinare, aducând precizările de rigoare în adaptarea cerințelor finalităților, conținutului, metodelor și procedeelelor, formelor de organizare, strategiilor de proiectare și de evaluare la specialitatea obiectului de învățământ. Ca urmare, *Didactica specialității* se constituie într-o subramură a didacticii generale, având preponderent o funcție practică, de ghidare a activității instructiv-educative concrete, pe baza unor orientări generale oferite de Didactica generală (Teoria și metodologia instruirii) și de Teoria și metodologia curriculum-ului, a instruirii și a evaluării.

Didactica specialității are o dublă preocupare:

- *teoretică*: știință explicativă a proceselor de predare-învățare-evaluare și a legităților acestora, a conținuturilor propuse prin programele și manualele aferente disciplinelor școlare;
- *practică*: știință aplicativă, urmărind permanent îmbunătățirea activității didactice nu numai pe baza rezultatelor propriilor cercetări, ci luând în considerare și descoperirile/rezultatele altor științe (N.M. Florea, 2010)<sup>8</sup>.

---

<sup>8</sup> Florea, N. M., (2010), Didactica specialității – suport de curs, format electronic, în Biblioteca virtuală Universitatea Spiru Haret, București.

Didactica specialității orientează, precizează și concretizează, la fiecare disciplină de studiu, un ansamblu de *tipuri de activități* și de acțiuni, între care:

- se raportează la principiile didacticii generale în soluționarea unor probleme specifice;

- își făurește legități proprii, pe baza valorificării experienței didactice acumulate de predarea fiecărei discipline incluse în noul curriculum național;

- abordează procesul de învățământ în funcție de obiectivele/competențele, conținuturile și activitățile de învățare/sugestiile metodologice precizate prin Programa școlară la disciplina de specialitate;

- realizează adaptarea noțiunilor de principii, finalități, conținut, metode, forme de organizare, strategii de proiectare și de evaluare pentru fiecare disciplină școlară;

- face recomandări metodice de realizare a procesului de învățământ, având în vedere specificul psihopedagogic al formării noțiunilor de specialitate, precum și legătura permanentă cu realitatea științifică proprie domeniului de activitate;

- are în vedere acțiuni permanente de perfecționare a propriilor activități de predare-învățare-evaluare, activități ce urmăresc dobândirea acelor cunoștințe, atitudini și competențe solicitate atât de programele școlare, pe de o parte, cât și de științele pe care le reprezintă și de practica economico-socială, pe de altă parte.

Din cele prezentate până acum, rezultă că *aria de cuprindere și structura de bază a Didacticii specialității* se circumscriu pe următoarele coordonate generale și vizează:

a) determinarea și aplicarea particularizată, la fiecare obiect de învățământ, a tuturor *componentelor principale* ale procesului de învățământ, în general și anume:

- *principiile generale* ale procesului de învățământ;

- *finalitățile* predării obiectului de învățământ respectiv;

- *conținutul* procesului de predare-învățare, inclusiv documentele de *proiectare* a activității didactice (planificarea calendaristică, proiectul unității de învățare, proiectul de lecție);

- *metodele* de predare-învățare și *mijloacele* de învățământ;

- *metodele de evaluare* a rezultatelor școlare;

---